

TERVETULOA KESKUSTAKIRJASTOON

Keskustakirjastohankkeen tilannekatsaus

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 11.6.2013 (luonnos)
Kaupunginhallitus 17.6.2013

Tuula Haavisto, kirjastotoimen johtaja
Pirjo Lipasti, projektisuunnittelija
Helsingin kaupunginkirjasto
7.6.2013

Sisältö

1. Miksi keskustakirjasto tarvitaan?
  - 1.1. Vastaus kaupunkilaisten ja kaupungin tarpeisiin
  - 1.2. Tehtävät yleisten kirjastojen keskuskirjastona
2. Hankkeen historiaa
  - 2.1. Aiemmat päätökset
  - 2.2. Arkkitehtuurikilpailu
  - 2.3. Arkkitehtuurikilpailun voittajan esittely
3. Keskustakirjasto ja muut kirjastot
  - 3.1. Helsingin lähikirjastot ja HelMet
  - 3.2. Keskustakirjasto lähikirjastojen kehityksen moottorina
  - 3.3. Suomen muut kirjastot
  - 3.4. Kansainvälisyys
4. Keskustakirjaston ituja
5. Sisältösuunnittelu yhdessä kaupunkilaisten kanssa
6. Kumppanuudet ja tuotekehittely
7. Hankkeen organisointi
  - 7.1. Kaupungin tasolla
  - 7.2. Kirjaston tasolla
8. Kustannukset ja jatkotoimet
9. Lopuksi

Pähkinäkuoressa:

6 000 kävijää päivässä, 2 miljoonaa vuodessa

10 000 m² tulevaisuuden kirjastoa

Kirjoja, elokuvia lehtiä, musiikkia monella kielellä ja monessa muodossa

Hiljaisia alueita, vuorovaikutustiloja, työpajatiloja, ryhmätyötiloja

Living lab, fab lab

Musiikki-, äänitys- ja videostudio, tv- ja radiostudio

Kuuntelu-, katselu- ja pelihuone

Elokuvateatterisali, monitoimisali, näyttelytilat

Kahvila, ravintola, yleinen sauna

Avoinna arkisin 8.00 - 22.00, viikonloppuisin 10.00 - 22.00

Keskustakirjaston tavoitteena on

- vastata kaupunkilaisten toiveisiin
- lisätä sivistyksen painoarvoa keskustassa
- saada kirjallisuus, lukeminen ja lukutaito nousuun
- tarjota tapahtumia sekä mahdollisuuksia oppimiseen ja elämyksiin
- lisätä kaupunkikeskustan viihtyisyyttä ja ehkäistä ongelmia ennalta
- tarjota kaupunkilaisille ei-kaupallinen, avoin ja turvallinen julkinen tila
- edistää kaupunkilaisten osallistumista ja palvelumuotoilua Helsingissä
- muodostaa uusien innovaatioiden ja niiden jakamisen tyyssija – käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita, osallistujia ja sisällön tuottajia
- lisätä Helsingin houkuttelevuutta asuin-, opiskelu- ja vierailukaupunkina
- täydentää Töölönlahden näyttävien julkisrakennusten sarjaa sanataiteen talolla, johon on matala kynnys
- palvella koko Suomen kirjastopalvelujen ja rakentamisen lippulaivana
- luoda kaupungille uusia kumppanuuksia
- itsenäisyyden juhluvuoden hanke?

1 MIKSI KESKUSTAKIRJASTO TARVITAAN?

1.1 Vastaus kaupunkilaisten ja kaupungin tarpeisiin

Keskustakirjaston rakentaminen Helsinkiin on koko kaupunkia kirjastoineen eteenpäin vievä hanke. Keskustakirjasto tarjoaa tilaa ja välineitä kehittymässä olevalle uudelle kaupunkikulttuurille, mutta myös luo sitä omalla tarjonnallaan. Se palvelee lukemista ja kansalaisuutta laajasti. Aineiston lainaamisen lisäksi kirjastossa työskennellään, opiskellaan, kokoonnutaan, tuotetaan omia sisältöjä, osallistutaan tapahtumiin ja vietetään aikaa. Keskustakirjastoon odotetaan tuhansia päivittäisiä kävijöitä. Keskeisesti sijaitsevana, kaikille avoimena ja hyvin varustettuna tilana se lisää laajan käyttäjäkunnan hyvinvointia ja tarjoaa toimintoja, joihin osallistuminen ehkäisee ongelmia ennalta.

Helsingin keskustan nykyiset kirjastotilat eivät mahdollista kuvattua kehitystä. Potentiaalinen kysyntä sen sijaan on selvä. Postitalossa sijaitsevan Kirjasto 10:n palveluissa on jo pitkälle vietyjä ituja keskustakirjaston toiminnallisista ideoista. Sen suppeita yleisötiloja käyttää vuosittain yli 400 000 ja päivittäin n. 2000 asiakasta. Kympin käynnit eivät ole vähentäneet muiden lähialueilla sijaitsevien kirjastojen kävijämääriä, vaan se on saanut aivan oman kävijäkuntansa. Helsingin yliopiston uuden Kaisa-kirjaston käyttäjissä on aivan ilmeisesti runsaasti keskustakirjaston tulevia kävijöitä: kaupunkilaisia etsimässä lukemis-, opiskelu- ja työskentelytilaa. Kaisan päivittäinen kävijämäärä on keskimäärin 6000, usein jopa 7000. Joidenkin kommenttien mukaan ei-akateemisten helsinkiläisten aktiivinen Kaisa-kirjaston käyttö jopa häiritsee sen tutkimukseen ja opiskeluun keskittyvää perustehtävää.

Muidenkin kaupunkien uusien pääkirjastojen käyttö todistaa uusilla konsepteilla rakennettujen keskustakirjastojen tarpeellisuuden. Turun v. 2006 laajennettuna avattu, hyvällä paikalla kaupungin keskustassa sijaitseva pääkirjasto vetää vuodessa yli miljoona kävijää, samoin Espoon Sello-kirjasto. Seinäjoen Apila-kirjastoa käyttää päivittäin yli 1200 asiakasta.

Syy uusien kirjastotilojen suureen suosioon varsinkin isoissa kaupungeissa on niiden julkinen, ei-kaupallinen ja monipuolisia virikkeitä tarjoava luonne. Pääkaupungin asuntokunnista lähes puolet on yhden hengen talouksia. Kirjasto on kaupunkilaisille tärkeä muiden ihmisten kohtaamisen paikka. Se on avoimuudestaan huolimatta turvallinen ympäristö, jossa kaikenlaiset ihmiset voivat pelkäämättä toimia ja oleskella.

Nykyaikana korostuvan uudenlaisen tilan lisäksi perinteinen kirjastotoiminta on uudisrakennuksessa läsnä. Keskustakirjastosta löytää monipuolisia sivistyksellisiä sisältöjä, joiden tarjoaminen on edelleen kirjastojen menekkituote.

Uudenlaisena julkisena rakennuksena keskustakirjasto lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Kansalaistorin laitaan nousee paitsi arkkitehtuuriltaan, myös

energia- ja rakenneratkaisuiltaan edistynyt rakennus, joka valmistuttuaan on suomalaisen elinkeinoelämän käyntikortti. Keskustakirjaston sijainti on tältä kannalta olennainen. Rakennus luo myös merkittäviä tuotekehittelymahdollisuuksia.

Kaupunkikuvallisesti kirjasto sijaitsee koko Suomen kannalta symbolisesti merkittävällä paikalla Töölönlahden alueella. Se liittyy Eduskuntatalon, Musiikkitalon, Finlandia-talon, Sanomatalon ja Nykyaiteen museon Kiasman muodostamaan julkisten rakennusten kokonaisuuteen. Muita lähellä sijaitsevia merkittäviä kansallisia instituutioita ovat Kansallismuseo, Kansallisteatteri sekä Ateneum. Kirjasto tuo alueelle uuden kulttuurisen elementin, kirjallisuuden.

Kaupungin omia toimintatapoja keskustakirjasto on vienyt eteenpäin mm. kuntalaisten osallistamisessa ja palvelusuunnittelussa, joita on esitelty laajasti Suomen ulkopuolellakin. Nämä toimintatavat pidetään mukana myös seuraavissa suunnitteluvaiheissa ja valmiin keskustakirjaston työssä.

1.2 Tehtävät yleisten kirjastojen keskuskirjastona

Helsingin kaupunginkirjastolla on hoidettavanaan kirjastolaissa määriteltyt yleisten kirjastojen keskuskirjaston tehtävät. Mm. tällä perusteella keskustakirjasto on yksi opetus- ja kulttuuriministeriön kolmesta ehdotuksesta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlien ohjelmaan. xx.6.2013 Valtioneuvosto ... tähän lause asian ratkaisusta jos ehtii Yleinen kirjasto sopi(s)i poikkeuksellisen hyvin suomalaisuuden symbolirakennukseksi. Se on avoin julkinen ja turvallinen tila, jossa toteutuu kaikkien kansalaisten tasa-arvo. Se on demokratia-tila, minkä tuorein ilmenemismuoto on nimien kerääminen kansalaisaloitteisiin kirjastoissa.

Keskustakirjaston rakentaminen vastaa osaltaan uuden kirjastokonseptin kehittämissaasteeseen ja viitoittaa muutoksen tietä kaikille suomalaisille kirjastoille. Hanketta viedäänkin kirjastoalalla eteenpäin yhteisenä kehittämishankkeena, joka korostaa yleisten kirjastojen suurta merkitystä kansalaisten jokapäiväisessä elämässä. Paitsi keskustakirjaston arkkitehtuuria, myös sen toimintakonseptia tullaan kirjaston valmistuttua opiskelemaan muualtakin.

Eräät keskuskirjastotehtävät kuten monikielinen kirjasto siirtyvät keskustakirjastoon. Toinen tärkeä, koko maan kirjastoja ja niiden käyttäjiä hyödyttävä palvelu on keskitettyjä verkkopalveluita tarjoava kirjastot.fi. Sen kautta keskustakirjastolle rakennetaan kaikkia maan kirjastoja ja kansalaisia palvelevaa verkkovastinetta. Myös muita yhteisiä kehittämishankkeita on vireillä. Keskustakirjaston kaikki kehittämistulokset jaetaan systemaattisesti maan muiden kirjastojen käyttöön.

2. HANKKEEN HISTORIAA

Uudenlaisen kirjaston, kaupunkikuvassa näkyvän kirjallisuuden ja lukemisen talon tarve Helsingin keskustaan ajankohtaistui Kamppi - Töölönlahti -alueen kehittämisen yhteydessä 1990-luvun loppupuoliskolla. Vuonna 1998 silloisen kulttuuriministeri Claes Anderssonin ehdotus keskustan uudesta suuresta kirjastosta synnytti runsaasti kansalaisaloitteita, lehtikirjoituksia ja valtuustoaloitteita.

Vuonna 2013 oltiin niin pitkällä, että kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.4.2013 vuosien 2013-16 kaupunkistrategiaan lauseen *Keskustakirjastoa viedään eteenpäin yhteistyössä valtion ja muiden toimijoiden kanssa vaarantamatta lähikirjastoverkkoa.*

2.1 Lähtökohtia

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta käsitteli keskustakirjastoasiaa useita kertoja kulttuurikaupunkivuonna 2000. Se hyväksyi omalta osaltaan keskustakirjaston 12.12.2000 päivätyn alustavan hankesuunnitelman kokouksessaan 20.12.2000. Lautakunta esitti, että kaupunginhallitus antaisi kaupunkisuunnitteluvirastolle tehtäväksi selvittää yhteistyössä kaupunginkirjaston kanssa keskustakirjaston mahdollista sijaintipaikkaa.

Vuonna 2002 kaupunginvaltuutetut ottivat Töölönlahden asemakaavan valtuustokäsittelyn yhteydessä kantaa keskustakirjaston rakentamisen puolesta. Valtuusto hyväksyi 13.3.2002 keskustakirjaston toteuttamista ja Töölönlahden asemakaavan jatkosuunnittelua koskevan aloitteen, että kaupunki ryhtyisi toimiin keskustakirjaston toteuttamiseksi kaupungin omia Töölönlahden alueen rakennusaloja hyödyntäen.

Vuoden 2005 alussa keskustakirjasto nousi kulttuuri- ja kirjastolautakunnassa uudestaan esille. 8.3.2005 kokouksessaan lautakunta päätti antaa kaupunginkirjastolle tehtäväksi laatia ja tuoda lautakunnan käsittelyyn uusi tarveselvitys. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta hyväksyi kokouksessaan 5.12.2006 hyötypinta-alaltaan 9680 neliömetrin suuruisen keskustakirjaston tarveselvityksen ja ehdotti hankkeen käynnistämistä. Tämän jälkeen kaupunginjohtaja asetti työryhmän selvittämään kirjaston ja uusimpien tietosekä viestintäpalvelujen ympärille rakentuvan, suomalaista huippuosaamista esille tuovan kulttuurikeskuksen toteuttamismahdollisuuksia. Työryhmä ehdotti erillisen selvityshenkilön nimeämistä.

2.2 Metropolin sykkivä sydän

Selvityshenkilö Mikko Leistin raportti "Metropolin sykkivä sydän" julkistettiin 12.3.2008. Leisti ehdotti raportissaan pinta-alaltaan 25 000 neliömetrin suuruista hanketta, joka muodostuisi kirjastosta ja erilaisista kumppanuustiloista. Uuden keskustakirjaston aikatauluksi ehdotettiin sen valmistumista Suomen itsenäisyyden 100. juhluvuoteen, vuoteen 2017 mennessä. Rakentamiskustannuksien arvioitiin raportissa olevan noin 100 miljoonaa euroa.

Leistin raportin mukaan keskustakirjaston rakentaminen voisi olla valtion, Helsingin ja muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen, kansallinen hanke. Lisäksi kokonaisuuteen voitaisiin ottaa mukaan muita yhteistyökumppaneita. Selvityksessä päädyttiin kolmeen sijaintivaihtoehtoon: Töölönlahti, Postitalo, Lasipalatsinaukio.

2.3 Alustava hankesuunnitelma

Kaupunginjohtaja kehotti tammikuussa 2010 kaupunginkirjastoa viemään hanketta eteenpäin siten, että kirjasto suunnitellaan Töölönlahdelle ja laatimaan alustavan hankesuunnitelman kaupunginvaltuuston päätettäväksi vuoden 2010 aikana. Alustava hankesuunnitelma valmistui 29.4.2010. Sen mukaan rakennuksen kokonaisala on 15 890 brm² ja kustannusarvio on 69,9 milj. euroa. Kustannuksissa on otettu huomioon matalaenergiarakentaminen. Kaupungin vuoden 2011 –2013 talousarvioon ja suunnitelmaan sisältyvässä rakentamisohjelmassa on varattu keskustakirjaston kaupungin osuudelle rahoitusta yhteensä 35 miljoonaa euroa.

2.4 Arkkitehtuurikilpailu

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 19.10.2011 kehottaa kiinteistövirastoa valmistelevaan keskustakirjastohankkeen arkkitehtuurikilpailua niin, että kilpailu järjestetään avoimena kaksivaiheisena kansainvälisenä suunnittelukilpailuna. Samalla kaupunginjohtaja päätti todeta, että arkkitehtuurikilpailun keskeisenä tavoitteena on löytää suunnitteluratkaisu, jonka kautta ehdotettu rakennus sopii kaupunkikuvallisesti ainutlaatuiseen paikkaansa, Töölönlahden kaupunkirakenteeseen ja korttelikokonaisuuteen. Lisäksi kaupunginjohtaja päätti todeta, että järjestettävän arkkitehtuurikilpailun kokonaiskustannukset ovat enintään 1,1 miljoonaa euroa (alv. 0) ja että nämä kustannukset maksetaan kaupunginkirjaston ja kiinteistöviraston arkkitehtuurikilpailun järjestämiseen kohdennetuista määrärahoista.

Arkkitehtuurikilpailun ensimmäisen vaiheen kilpailuaika oli 5.1.2012 – 16.4.2012. Määräaikaan mennessä saapui 544 ehdotusta. Kaikki kilpailuehdotukset olivat näytteillä yleisölle Jätkäsaaren Bunkkerissa 10.–16.5. ja 22.–26.5. 2012 välisenä aikana. Näyttelyaikaa jatkettiin suuren suosion takia. Näyttelyssä vierailevat saattoivat myös äänestää omaa suosikkiaan tarrasydämillä.

Kilpailun toinen vaihe käynnistyi 21.11.2012, kun tuomaristo valitsi jatkoon kuusi ehdotusta. Kilpailijoiden tuli toimittaa jatkosuunnitteluohjeiden mukaan edelleen kehitetyt ehdotuksensa 20.2.2013 mennessä. Ehdotukset olivat jälleen näytteillä yleisölle, tällä kertaa Meilahden entisessä taidemuseossa 22.3.–7.4.2013. Ehdotuksia saattoi kommentoida ja äänestää sekä näyttelytilassa, verkkosivuilla että keskustan kaupunkinäytöillä. Voittaja julkistettiin 14.6.2013 Musiikkitalossa. Kilpailu oli merkittävä panostus innovatiivisen kaupungin toteuttamisessa. Se oli yksi World Design Capital –vuoden näkyvistä ja eniten kansainvälistä kiinnostusta herättäneistä hankkeista.

2.5 Voittajan esittely **lisätään 14.6.**

3. KESKUSTAKIRJASTO JA MUUT KIRJASTOT

3.1 Helsingin lähikirjastot ja HelMet

Konkreettisimmin keskustakirjaston työn pohjustaminen näkyy Helsingin omissa kirjastoissa. Helsingin kaupunginkirjasto on Suomen suurin yleinen kirjasto. Se on yli 600 000 pääkaupunkilaisen kotikirjasto ja maamme yleisten kirjastojen keskuskirjasto. Palvelua tarjoavat 36 kirjastoa, kaksi kirjastoautoa, 11 laitoskirjastoa, Kotikirjasto eli kotipalvelu, Kohtaamispaikka@lasipalatsi.fi sekä HelMet-verkkokirjasto. Helsingin kaupunginkirjastossa työskentelee noin 500 henkilöä. Helsingin kirjastojen aukioloajat vaihtelevat 3800 ja 2500 aukiolotunnin välillä vuodessa.

Suuri osa palveluista tuotetaan yhteistyössä pääkaupunkiseudun muiden kirjastojen kanssa, mikä laajentaa tarjontaa merkittävästi. HelMet-kirjastoja (Espoo, Helsinki, Kauniainen, Vantaa) on yhteensä 63 kirjastoa, yksi lehtisali, kuusi kirjastoautoa, 12 laitoskirjastoa ja kotipalvelu. Työntekijöitä on yhteensä 900. Kokonaislainaus oli yli 17 miljoonaa (Helsinki 9,2 milj.) vuonna 2012. HelMet-kirjastot palvelevat yli miljoonaa pääkaupunkiseudun asukasta.

3.2 Keskustakirjasto lähikirjastojen kehittämisen moottorina

Keskustakirjastohanke on jo pitkään kytkeyty systemaattisesti kirjaston nykyisen toiminnan ja toimipisteiden kehittämiseen. Vasta Keskustakirjasto tulee olemaan niin iso, että lukuisat uudet ja siinä vaiheessa hyvin testatut toimintamallit saadaan saman katon alle. Myllypuron mediateekki tarjoaa uudentlaisia itse

tekemisen mahdollisuuksia. Kokeilupisteessä esitellään arkea helpottavia tuotteita, se yhdistää uusien pienten yrittäjien innovaatiot ja käyttäjät. Töölön kirjaston remonttia (2014-15) suunniteltaessa on selvitetty käyttäjien toiveita kirjaston aulatilojen järjestämisestä. ESR-rahoitteisen Kiravo-hankkeen tuloksia pystytään käyttämään keskustakirjaston opastusten suunnittelussa. Digitaalista kattoa on kokeiltu Kontulan kirjastossa. Osallistuva budjetointi tuotti neljä projektia, jotka toteutetaan vuosien 2013- 2014 aikana (ks. liite 1).

Keskustakirjaston rooli kirjastoverkossa poikkeaa kaikista nykyisistä kirjastoista. Kuten johdantoluvussa mainittiin, Kirjasto 10:n ja Kaisa-kirjaston kokemusten perusteella keskustassa on huomattavan suuri piilevä kysyntä keskustakirjaston kaltaiselle palvelukokonaisuudelle. Keskustakirjasto palveleekin koko kaupunkia ja pääkaupunkiseutua, asemien läheisyyden ja laajojen aukiolojen ansiosta myös Helsingissä vierailevia.

3.3 Suomen muut kirjastot

Keskustakirjasto on (Suomen itsenäisyyden juhluvuoden hankkeena?) kehittämisprojekti, jonka tuloksia päästään käyttämään koko maassa. Kirjastoalalla on pitkä kokemusten jakamisen traditio, jota tässäkin yhteydessä voidaan käyttää hyväksi.

Valtakunnalliset ulottuvuudet ovat kaupungin ulkopuolisen rahoituksen tärkeä ehto. Opetus- ja kulttuuriministeriön panostus keskustakirjaston rakentamiseen edellyttää, että jo suunnitteluvaiheessa mukaan tulee muitakin kirjastoja. Merkittävin hanke on keskustakirjaston virtuaaliversio. Sen sisältöä täsmennetään syksyn 2013 aikana.

Tilaan liittyviksi ja sikäli paikallisiksi yhteistyöhankkeiksi muiden kirjastojen kanssa on valikoitumassa tutkimuksia, selvityksiä ja kokeiluja, joissa kehitetään ja parannetaan kaikille kirjastoille problemaattisia alueita:

- kirjastojen äänimaiseman perusteet ja sen parantaminen, yhteistyökumppanit Tampere, Turku, Oulu ja Kokkola (ks. liite 2)
- kirjaston opasteet ja turvallisuus
- digitaalisuus kirjastotilassa

Vuorovaikutus on kaksisuuntaista. Muualla Suomessa on kehitetty toimintamalleja, joita Helsingissä voidaan käyttää hyväksi. Esimerkiksi aineiston paikantamista ja monipuolista hyödyntämistä helpottavaa RFID-tekniikkaa on toistaiseksi otettu käyttöön lähinnä pienissä kirjastoissa. Luvian kirjaston Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa kehittämästä Älyhylliksi nimetystä RFID-sovelluksesta sekä Oulun kaupunginkirjaston info-tv-hankkeesta ollaan tekemässä yhteistyösopimukset, ja uusia kumppaneita etsitään.

3.4 Kansainvälisyys

Helsingistä tuli kansainvälisesti seurattu kirjastokaupunki viimeistään vuonna 2000 saadun Bill & Melinda Gatesin Access to Information –palkinnon myötä. Keskustakirjaston avulla Helsinki lunastaa uudelleen paikkansa globaalisti tunnettuna kirjastopalvelujen edelläkävijänä. Prosessi alkoi suuren huomion saaneen kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun siivittämänä.

Keskustakirjasto-hankeeseen on haettu kansainvälisyyttä alusta lähtien. Vuonna 2008 valmistunut Mikko Leistin selvitys 'Keskustakirjasto - Metropolin sykkivä sydän' perustui osin kansainvälisiin tutustumismatkoihin. Arkkitehtuurikilpailun tuomaristossa on ollut sekä kansainvälisiä jäseniä että asiantuntijoita. Opintomatkoja on tehty eri puolille maailmaa: Hollantiin (Amsterdam ja Rotterdam), Etelä-Koreaan (Soul) ja Kiinaan (Shanghai). Muillakin matkoilla on tutustuttu varsinkin kirjastojen digitaalisiin palveluihin. Näistä mainittakoon esitelmämatka Taiwaniin. Helsingin kaupunginkirjastosta on osallistuttu aktiivisesti Århusin kirjastorakennushankkeen puolivuositaisiin 'Master Class' -tilaisuuksiin. Århusin kirjasto onkin kunnianhimoisilta tavoitteiltaan lähimpänä Helsingin keskustakirjastohanketta. Sen on arvioitu valmistuvan loppuvuodesta 2014.

Hankesuunnitteluvaiheesta lähtien kansainvälisyyttä toteutetaan opintomatkojen lisäksi myös Suomessa. Suunnitteilla on neljän seminaarin sarja, joissa käsitellään tulevaisuuden kirjastojen toimintaa sekä työn suunnittelun että rakentamisen näkökulmasta. Seminaarisarjan yhteisotsikko on 'Helsinki is building The Library'. Teemoiksi on suunniteltu seuraavia:

alkukevät 2014: Kirjastokäynnit eilen, tänään, huomenna – fyysisen kirjastotilan käytön muutokset

2015: Avoimen julkisen tilan rakentamisen haasteita - turvallisuus vs. avoimuus, opasteet, äänimaisema

2016: Digitaalisuus kirjastotilassa

2017 tai 2018: Kirjastorakentaminen tuotekehittelyn moottorina

Valmistuttuaan keskustakirjasto on kansainvälinen tutustumis- ja matkailukohde. Merkittävin vertailukohta Suomessa lienee Tampereen pääkirjasto Metso, jossa lähes kymmenenä valmistumisen (1986) jälkeisenä vuotena kävi vuosittain tuhansia kansainvälisiä vieraita.

4. KESKUSTAKIRJASTON ITUJA

Kirjasto 10, Lasipalatsin Kohtaamispaikka ja Kokeilupiste sekä Pasilan Monikielinen kirjasto siirtyvät keskustakirjastoon.

Kirjasto 10 Pääpostitalossa avattiin vuonna 2005. Toiminnan kantava idea ovat pitkät aukioloajat. Heti avaamisesta lähtien Kirjasto 10:n kävijämäärät ovat olleet n. 50 000 asiakasta kuukaudessa. Kirjaston asiakastila on vain 800 m², joten se on todella tehokkaasti käytetty paikka.

Kympin asiakaskunta on myös poikkeuksellinen: 60 % asiakkaista on 20–30 -vuotiaita, jotka ovat muissa kirjastoissa vähemmistönä. Lainaamisen, lehtien lukemisen ja internet-päätteiden käytön lisäksi yhä useampi asiakas tulee itse tekemään musiikkia, editoimaan kuvia ja videoita tai katsomaan ja kuuntelemaan toisten asiakkaiden järjestämiä tapahtumia. 80% Kympin yleisötapahtumista on käyttäjien järjestämiä.

Lasipalatsin Kohtaamispaikka on osa Kirjasto Kymppiä. Kohtaamispaikka on palvelupiste josta saa neuvoja ja opastusta tietotekniikkaan. Siellä voi käyttää monipuolisilla ohjelmilla varustettuja mediatyöasemia, työskennellä varattavissa kaupunkitoimisto tiloissa sekä digitoida tallenteita.

Kohtaamispaikka on myös uusia palveluja ja kumppanuuksia kehittävä palvelupiste. Kohtaamispaikan asiakkaina käy pääasiassa aikuisväestöä jotka tarvitsevat neuvoja ja opastusta uudessa tekniikassa, työnhaussa ja yrittäjyydessä. Lisäksi Kohtaamispaikan merkittävä asiakasryhmä ovat työ-, kokous-, ja neuvottelutilaa tarvitsevat pienyrittäjät.

Uutena palveluna Kohtaamispaikalla rakennetaan parhaillaan Kaupunkiverstasta, jossa kaupunkilaiset pääsevät tutustumaan uusiin, digitaalisen ajan valmistusmenetelmiin. 3D-printterit, vinyylileikkurit ym. antavat kaupunkilaisille mahdollisuuden käyttää uudenlaista suunnitteluteknologiaa ja kokeilla omia ideoitaan käytännössä.

Kokeilupiste-projektin tavoitteena on tehostaa yhteiskunnallisten innovaatioiden käyttöönottoa. Se pyrkii vastaamaan siihen, miten kansalaiset ja innovaatiot kohtaavat toisensa mahdollisimman tehokkaasti. Ratkaisut, keksinnöt ja palvelut tuodaan Uudenmaan kirjastotiloihin kävijöiden kokeiltaviksi. Helsingin kaupunginkirjasto koordinoi Kokeilupiste-toimintaa Uudenmaan alueen kirjastoissa. Hanke on saanut tukea EU:n aluekehitysrahastolta.

Monikielinen kirjasto tarjoaa lukemista noin 80 kielellä. Valikoimiin kuuluu aineistoa niin aikuisille, nuorille kuin lapsillekin. Monikielinen kirjasto toimii tällä hetkellä Pasilan pääkirjastossa, joka hankkii aineistoa kirjastojen Suomen yleisten kirjastojen yhteiskäyttöön. Tehtävää varten kaupunginkirjasto saa erityisen valtionavustuksen.

5. SISÄLTÖSUUNNITTELU YHDESSÄ KAUPUNKILAISTEN KANSSA

Keskustakirjasto on uudentyyppinen hanke, jonka sisältöjä ja toimintamalleja haetaan kirjaston, kaupunkilaisten ja kumppanien yhteistyöllä. Kaupunkilaisten toiveet ja tarpeet tuodaan osaksi suunnitteluprosessia. Valmistuessaan keskustakirjasto on paitsi tila, myös väline, alusta ja julkaisukanava kaupunkilaisten yksilöllisille ja erilaisten kollektiivien tekemiselle.

Vuorovaikutuksella kaupunkilaisten kanssa on kaksi puolta. Toisaalta kyseessä on uudenlainen kehittämistyö, käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta, yhteissuunnittelu ja vertaisluominen. Toisaalta tavoitteena on vahvistaa lähidemokratiaa, kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä avointa päätöksentekoprosessia. Tulokset on tuotu ja tuodaan osaksi kirjaston kehittämistä mm. erilaisina pilotteina ja projekteina.

Kaupunkilaisille ja kumppaneille on tarjottu monia tapoja olla mukana tekemässä ja osallistumassa keskustakirjaston suunnitteluun. Digitaaliseen Unelmien puuhun on kertynyt 2010 jälkeen yli 2200 toivetta ja ideaa. Pienemmälle joukolle suunnatuissa työpajoissa on etsitty täsmentyneempiä idea-aihoita ja yhteistyömalleja kumppanien ja kohderyhmien kanssa (lapset, nuoret, perheet, varhaiskasvattajat, IT-asiantuntijat). Kansalaiskeskusteluun verkossa otsikolla "Ideoi kirjastosta lempipaikkasi Helsingissä" osallistui yli 1600 ihmistä.

Kolmessa osallistuvan budjetoinnin työpajassa lokakuussa 2012 päätettiin siitä, mihin kirjasto käyttää 100 000 € kehittämisrahaa. Kaupunkilaiset valitsivat kahdeksasta projektiehdotuksesta neljä käynnistettäväksi vuonna 2013 (ks.liite 1).

Arkkitehtuurikilpailun eri vaiheissa kilpailuehdotuksia on voinut äänestää ja kommentoida niin näyttelyissä, verkossa, sosiaalisessa mediassa kuin keskikaupungin kosketusnäyttöillä. Viimeisessä vaiheessa yli 3000 kaupunkilaista antoi äänensä parhaaksi katsomalleen loppukilpailuehdotukselle.

Palautteen perusteella kaupunkilaiset toivovat kirjastolta *monipuolista ja laajaa valikoimaa*: uutuuksia ja klassikoita, sähköisesti ja paperilla, suomeksi ja maailman kielillä. Kirjaston halutaan *esittelevän kirjallisuuden sisältöjä* houkuttelevin ja yllättävinkin keinoin. *Lukutaito, medialukutaito ja tiedonhankintataidot* luetaan kirjaston osaamisalueeseen. Halutaan myös *tilaa, jossa tapahtuu* monenlaista: esityksiä, työpajoja, tapahtumia. Näiden vastapainona tulee esiin kirjaston merkitys rauhallisena *hengähdyspaikkana*. *Työskentely- ja multimediatilojen* tarve on ilmeinen, sen esittävät liikkuvat tietotöyläiset ja läppärikansalaiset.

Uudenlaisiakin toiveita esiintyi: olemassa olevan *Kokeilupisteen* jatkoa on toivottu, samoin *tilaa kansalaistoiminnalle*. *Vertaisoppimisen ja jakamisen kulttuurin* tukeminen ovat listalla. Kirjaston toivotaan olevan avoin Do It Yourself –henkinen tekemisen ja osallistumisen paikka.

Aineistoissa korostuu, että kansalaiset arvostavat kirjastoa ei-kaupallisena tilana, paikkana perheille ja dialogille eri sukupolvien kohtaamispaikkana.

6. KUMPPANUUDET JA TUOTEKEHITYS

Keskustakirjaston palveluja ja sisältöjä ei voida suunnitella ja toteuttaa ilman laajaa kumppanien verkostoa. Kumppaneita haetaan sekä rakentamiseen että sisällöntuotantoon.

Tuotekehittelyn kannalta keskustakirjastohanke pitää sisällään uutta ainakin kahdella alueella. Sillä alueella kumppanuuksien kehittäminen on aloitettu. Mm. valmistelua ja pilotteja rahoittavan Tekesin kanssa päädyttäneen vähintään ottamaan osaa Osaava ostaja –hankkeeseen. Myös VTT:n ja metsäteollisuuden kanssa valmistellaan yhteistyötä.

Keskustakirjaston *rakentaminen* vaatii poikkeuksellisen paljon uusia innovaatioita ja avaa mahdollisuuksia kotimaiselle tuotekehittelylle. Keskustakirjastosta tulee lähes nollaenergiatalo, mikä omalta osaltaan tekee siitä vaativan kohteen.

Toinen tuotekehittelyn alue on kirjaston *sisältötyö ja sitä palvelevat välineet* kuten uudet digitaaliset alustat sekä pelilliset ja vuorovaikutteiset ratkaisut. Digitaaliset seinät, digipaperi, kolmiulotteinen tulostaminen ja muut uudet sovellukset otetaan käyttöön tuottamaan elämyksiä, oppia ja hyötyä.

Kevääseen 2013 mennessä yhteistyötä on toteutettu erityisesti Aalto-yliopiston kanssa, teemoina mm. joustava ja monipaikkainen työ suurkaupunkialueilla sekä Lasipalatsin Kohtaamispaikan kaupunkiverstas. Keskustakirjasto on ollut aiheena useilla Aalto-yliopiston opiskelijoiden kursseilla, esim. arkkitehtiopiskelijoiden lopputyökurssilla. Yhteistyötä on vireillä myös ammattikorkeakoulujen kanssa.

Sisällöntuotannossa kumppaneita on etsitty myös järjestämällä työpajoja eri alojen asiantuntijoille. "Keskustakirjaston digitaalinen arkkitehtuuri" – tilaisuudessa keväällä 2012 etsittiin yhteisiä suuntaviivoja, mutta myös konkreettisia pilotointikohteita. Osallistujia oli mm. Elisasta, Itellasta, Tieto Oy:stä ja Sitrasta.

Forum Viriumin kanssa kaupunginkirjaston yhteistyö on jatkunut jo pitkään, viimeisimpänä arkkitehtuurikilpailun suosikkiaänestyksen toteutus kantakaupungin kosketusnäytöillä.

Kirjallisten toimijoiden yhteisessä aamupäivässä tammikuussa 2013 hahmoteltiin keskustakirjaston roolia sanataiteen ja kirjan talona. Tilaisuudessa tunnistettiin kirjallisuusalan yhteisiä kehityssuuntia ja niiden toteuttamista keskustakirjastossa vuonna 2017.

Keskustakirjaston vaikuttajaverkosto kootaan syksyllä 2013.

7. Hankkeen organisointi

7.1 Organisointi kaupungin tasolla

Keskustakirjasto-hanke projektoidaan kaupungin sisällä arkkitehtuurikilpailun ratkettua. Arkkitehtuurikilpailun aikaisen ohjausryhmän laajennusesitys uusine toimeksiantoehdotuksineen viedään kaupunginhallitukselle elokuussa. Kaupungin virastojen lisäksi ohjausryhmään kutsutaan edustajat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, useasta yliopistosta ja Forum Viriumista.

Mahdollinen päätös keskustakirjaston hyväksymisestä itsenäisyyden juhluvuoden hankkeeksi vaikuttaa hankkeen organisointiin ja aikatauluttamiseen kaupungin sisällä.

7.2 Organisointi kirjastossa

Kirjastossa on aloitettu toiminnan suunnittelu erityisesti niiltä osin, joilla on vaikutusta rakentamiseen ja sisustusratkaisuihin. Kahdeksanjäseninen ohjausryhmä koordinoi kirjaston omien keskustakirjaston toimintaa suunnittelevien työryhmien työskentelyä, siihen liittyviä hankkeita ja kokeiluja sekä verkostoitumista eri toimijoiden kanssa. Ohjausryhmä valmistelee johtoryhmälle ja mahdollisille muille toimijoille esiteltäviksi toiminnallisen suunnittelun tavoitteet ja aikataulun. Ohjausryhmä työstää myös turvallisuusasioita.

Keskustakirjasto-hankkeen toiminnallista suunnittelua varten on asetettu seitsemän työryhmää ajalle 9/2013-1/2014. Ryhmät määrittelevät ennen kaikkea niitä toiminnan alueita, joilla on merkitystä keskustakirjaston rakentamisen jatkosuunnitteluun (esim. sähkösuunnitteluun). Ne varmistavat tärkeimpien keskustakirjastolle asetettujen tavoitteiden onnistumista. Työryhmien kautta toiminnan suunnitteluun tuodaan sekä kirjastolaisten että yhteistyökumppanien osaamista ja näkemystä.

Vuonna 2013 työskentelevät työryhmät on esitelty liitteessä 3.

8. KUSTANNUKSET JA JATKOTOIMET

Kirjaston kulut ovat sijoituksia sivistyksen, kansalaisuuden ja yhteisöllisyyden tukemiseen.

Keskustakirjaston arkkitehtuurikilpailuvoittajan rakentamisen kuluja tarkistetaan parhaillaan tätä raporttia kirjoitettaessa. Kulut perustuvat kilpailuehdotuksessa annettuihin tietoihin ja vastaavat nimenomaan kilpailuehdotuksen tietoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on varautunut maksamaan hankkeelle rakentamisavustusta. Mahdollinen itsenäisyyden juhluvuoden hankkeen rahoitus selviää myöhemmin.

Kustannuksia voi verrata joihinkin muihin vastaaviin rakennuksiin. Oslon pääkirjastosta on tehty rakentamispäätös keväällä 2013, kustannusarvio 346 miljoonaa euroa. Århusin rakennetaan iso rakennuskompleksi, jossa kirjaston osuudeksi arvioidaan 90 miljoonaa euroa. Myös Düsseldorfin 2011 valmistunut kirjasto maksoi 90 miljoonaa euroa. Musiikkitalon hinta oli 163 miljoonaa euroa. Helsingin osuus oli 43 miljoonaa euroa.

Vuoden 2010 hintatasolla arvioituna keskustakirjaston vuotuiset ylläpitokulut merkitsevät 7 miljoonan euron lisäystä kirjaston vuosikuluihin. Lisäys johtuu uudesta rakennuksesta, muut käyttökulut pysyvät ennallaan. Kirjastojen vuotuiset vuokrakustannukset vuonna 2012 olivat 6,0 miljoonaa euroa. Keskustakirjaston valmistuttua kirjasto voi luopua Kirjasto 10:n ja Kohtaamispaikan vuokratiloista. Kirjaston elokuvateatterin vuokralaiseksi tulee Kansallinen audiovisuaalinen arkisto.

Investoiminen kirjaston toimintaa monipuolisesti tehostavaan RFID-järjestelmään on välttämätön ehto, jotta keskustakirjaston työvoima saadaan riittämään. Kirjaston perustöiden helpottamisen lisäksi RFID antaa mahdollisuuksia uusien palveluiden luomiseen.

Hankesuunnitelmaluonnos 29.4.2010 täydentyy kaupunginvaltuustoon vietäväksi hankesuunnitelmaksi vuoden 2014 aikana. Arkkitehtuurikilpailun tuloksen perusteella tehdään muutkin toteutuslinjaukset sekä mahdolliset asemakaavoituksen tarkistamista ja muuta suunnittelua koskevat linjaukset. Tavoitteena on rakentamisen aloittaminen vuonna 2015. Rakennus valmistuu vuonna 2018.

9. LOPUKSI

Yleiset kirjastot ovat kansalaisten ahkerasti käyttämiä ja rakastamia. Ensimmäiset yleiset kirjastot perustettiin jo 1850-luvulla. Kirjastot ovat olleet olennainen osa kansakunnan luomisessa ja ne ovat vahvasti osa Suomen menestystarinaa. Korkeat käyttöluvut osoittavat, että kirjastot ovat pystyneet seuraamaan aikaansa ja vastaamaan kansalaisten muuttuviin tarpeisiin.

Keskustakirjastosta tulee seuraavan sukupolven kirjastojen esikuva. Se on yhdistelmä tulevaisuuden kirjastoa, kulttuuripalveluja ja luovaa liike-elämää. Keskustakirjasto on aktiivinen kohtaamispaikka kaupungin ytimessä.

Keskustakirjaston juuret ovat syvällä sivistyksessä, suomalaisuudessa ja kielessä. Sen runko on maailman paras kirjasto. Lehvästönä versoo käyttäjien suunnittelema paikka, joka innostaa oppimaan ja luomaan uutta. Vireät toiminnot tarjoavat elinvoimaisen kasvualustan tulevaisuuden Suomelle.

Keskustakirjasto on osuva symboli satavuotiaalle, tasa-arvoiselle ja luovalle Suomelle.

Liite 1 Osallistuvan budjetoinnin työpajojen tulokset

Osallistuvan budjetoinnin kolmessa työpajassa marraskuussa 2012 kaupunkilaiset valitsivat seuraavat hankkeet käynnistettäväksi vuonna 2013. Valinnat tehtiin 100 000 euron keskustakirjaston kehittämisrahan puitteissa:

- Kaupunkiverstas Lasipalatsin Kohtaamispaikalla (käynnistynyt)
Kaupunkiverstas tarjoaa monia digitaalisen ja käsillä tekemisen muotoja niin aikuisille kuin lapsille. Kaupunkiverstas-konseptille uutuusarvoa tuo sen toimintafilosofia, avoimuuden periaate. Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus päästä tutustumaan ja käyttämään uudenlaista suunnitteluteknologiaa ja testaamaan omia ideoitaan käytännössä. Kyseessä on työkalu, joka tukee avoimen innovaatioympäristön syntymistä, jossa tukea ja apua saadaan muilta käyttäjiltä.
- Kaunokirjallisuuden uudet konseptit – nykykirjailijat herättävät henkiin klassikot (käynnistyy syksyllä 2013). Lost and Found –sarjassa uuden polven kirjailijat valitsevat omat klassikkosuosikkinsa ja kertovat, miten ne ovat vaikuttaneet heidän elämäänsä ja kirjailijantyöhönsä. Sarja toteutetaan kerran kuukaudessa eri kirjastoissa yhteensä viisi kertaa. Yleisö voi lähettää kysymyksiä tilaisuuteen sekä etukäteen että myös tapahtuman aikana. Klassikkokirjailijan elämää ja teoksia esitellään samanaikaisesti kuva-aineistolla ja äänimateriaalilla. Kirjastokaista taltioi tilaisuudet, joita markkinoidaan myös äidinkielen opetuksen tueksi.
- Satusynttärarit (käynnistynyt)
Satusynttäreillä luodaan satumaiset syntymäpäiväjuhlat sankarille. Kirjastonhoitaja kertoo ja ohjaa teemanmukaisen sadun ja leikin, johon koko synttäreiseurue pääsee mukaan seikkailemaan. Synttäreihin sisältyy vapaavalintaisesti 2-3 elementtiä seuraavista: ohjattuja leikkejä, sanataidetta ja lorutusta, mahdollisuus kuunnella musiikkia tai katsoa elokuvaa. Kirjastonhoitaja vinkkaa myös muuta teemaan sopivaa luettavaa. Lahjaksi sankari sekä vieraat saavat lukupassit suositteluineen.
- Suvanto - tila hiljentymiseen ja mielen virkistymiseen (käynnistyy syksyllä 2013). Projektin tavoitteena on pilotoida uuden keskustakirjaston mahdollisuuksia tarjota kaupunkilaisille elämyksellinen, moniaistinen ja luovuutta lisäävä ympäristö. Käytössä voi olla uutta äänentoistoteknologiaa, videoteoksia ja toisaalta luonnon elementtejä, valaistusratkaisuja sekä pehmeitä tyynyjä ja mattoja. Kaupunkilaisten ykköstoive uudelle keskustakirjastolle on hiljaisuus. Hiljaisuutta on kuitenkin monenlaista turvallisesta taustasorinasta syvään keskittymiseen ja rentoutumiseen.

Liite 2

KIRJASTON ÄÄNIMAISEMA Tutkimus- ja kokeiluhanke

Tavoite

Selvittää yhteistyössä muutaman muun yleisen kirjaston kanssa tutkimuksen ja kokeilujen avulla kirjaston muuttuneen/muuttuvan äänimaiseman elementit ja toiminta sekä käyttäjien erilaiset käsitykset ja toiveet kirjaston äänimaisemasta. Tuloksia voidaan käyttää hyväksi niin remonteissa kuin uudisrakentamisessa. Tuloksia esitellään Keskustakirjaston kansainvälisessä rakentamisseminaarissa v. 2015.

Taustaa

- kokemukset hiljaisuudesta ovat muuttuneet ja muuttuvat edelleen
- myös kirjastotoiminta on muuttunut ja tuottaa aiempaa moniaineksisempaa ääntä: monenlaisia toimintoja sijoittuu samoihin, usein suhteellisen pieniin tiloihin
- eri puolilla maata tehdyissä tutkimuksissa ja selvityksissä on käynyt yksiselitteisesti ilmi kirjastonkäyttäjien toive hiljaisuudesta ja muutenkin hyvästä akustisesta miljööstä
- käyttäjien käsitykset hyvästä 'kirjastohiljaisuudesta' ovat kuitenkin ilmeisen erilaisia

1. Tutkimus

- perusfaktat kirjaston äänimaiseman elementeistä ja dynamiikasta, analysoituja caseja. Aiheesta ei toistaiseksi ole juurikaan tutkimustietoa
  - tutkimus käyttäjien kokemuksista ja toiveista kirjaston äänimaiseman suhteen

2. Äänimaisemallisia kokeiluja erikokoisissa ja –tyyppisissä kirjastoissa

- kokeiluja kirjastojen normaalitilanteessa
- kokeiluja erityisesti tuotetuilla äänimaisemilla, mm. näillä:
  - [Suvanto-hanke](#), yksi Keskustakirjasto-hankkeen osallistavan budjetoinnin tuloksena syntyneistä projekteista, tavoitteena luoda keskelle kaupungin sykeä arjen suvantopaikka
  - Markus Kähren [Pidot](#) –teoksen kierrättäminen kahdessa helsinkiläisessä kirjastossa, painopisteenä ääneen perustuvan inspiroivan sisällön esittely kirjastossa

Osallistujat: Helsingin kaupunginkirjasto, Tampereen kaupunginkirjasto, Turun kaupunginkirjasto sekä Kokkolan kaupunginkirjasto; kahta pienempää haetaan vielä

Liite 3 Kirjaston sisäisten työryhmien toimeksiannot

Vuonna 2013 työskentelevien työryhmien toimeksiannot

Perheet ja lapset

Tehtävä seurata ja kommentoida suunnittelua lasten ja perheiden näkökulmasta ja määritellä, miten keskustakirjastosta tehdään heille uniikki.

Aula ja avoimet oleskelualueet

Aulassa tiivistyy keskustakirjaston koko olemus. Siellä on otettava huomioon tilan luonne kohtaamispaikkana, yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa (Musiikkitalo, Kiasma ym.), opasteiden toimivuus ja turvallisuuden takaaminen. Työryhmä määrittelee myös muiden avoimien tilojen luonnetta eri alueilla.

Aineistoalue ja aineistojen sisältöjen avaaminen ja esittely

Tavoitteena on aineiston monipuolinen esittely kirjastotilassa riippumatta sen muodosta. Tarkoituksena on tuoda kirjaston sisällölliset vahvuudet esille. Interaktiivisessa ympäristössä asiakkaat voivat saada kosketuksen kirjaston syvimpään sisältöön sekä elämyksellisesti että oivaltavasti.

Oppimis- ja työskentely-ympäristöt

Tavoitteena keskittynyt, omaehtoinen, uuden oppimiseen ja työskentelyyn kannustava ympäristö kaikille kävijöille.

Tapahtumat, niiden järjestämiseen liittyvät sisäalueet ja puisto

Ryhmä tarkastelee keskustakirjasto-rakennusta ja sitä ympäröivää aluetta tapahtumaympäristönä. Ryhmän tulee myös määritellä, millaista toimintaa on varsinaisissa tapahtumiin keskittyvissä tiloissa ja toisaalta miten tapahtumat voivat levitä koko taloon (esim. tanssi, erilaiset vaellukset).

Opastaminen, logistiikka ja henkilökunnan työskentely

Tehtävä kuvata ja suunnitella kirjaston työtilat ja työprosessit siten, että ne toimivat mahdollisimman hyvin asiakaspalvelun ja työn sujuvuuden kannalta. Opastaminen tulkitaan tässä sekä fyysisiksi opasteiksi että opastamiseksi. Erityisesti kiinnitetään huomioita terminologiaan ja monikielisyyteen. (Benchmark: kansainvälisesti käytetyt kuvaopasteet ja piktogrammit, museoiden opasteet, Turku, Seinäjoki, Kaisa).

Digitaalisuus kirjastotilassa

Työryhmä selvittää uuden kirjaston rakentamista, sisustamista ja niille asetettavia vaatimuksia tietotekniikan, tietoliikenteen ja laitteiden

kannalta. Tavoitteena on tuottaa taustatietoa tarjouspyynnöille sähköihin, tietoliikenteeseen ja tietotekniikkaan liittyen. Työryhmä tarkistaa myös serverien ja muiden teknisten laitteiden tilantarpeen ja päivittää sen tilaohjelmaan. Työssä hyödynnetään sekä nykyistä tietämystä tekniikasta asiakasrajapinnassa että uusinta tietämystä tulevasta tekniikasta.

Toimintaa suunnittelevien työryhmien lisäksi on perustettu keskustakirjaston kansainvälistä ja kansallista ulottuvuutta työstävä työryhmä, verkostoitumiseen keskittyvä työryhmä sekä viestintäryhmä. Muita työryhmiä varaudutaan asettamaan myöhemmin. Niiden painopiste on toiminnassa, jonka vaikutukset rakennussuunnitteluun ovat pienemmät. Alustavia teemoja ovat mm. osallistava pelisääntöjen tekeminen, palvelujen esteettömyys sekä uudenlainen lukemiskulttuuri, kirjallisuus ja lukutaidon tukeminen.